

KJELL MØRK KARLSEN

4 rallarviser

Arrangert for mannskor

Kjell Mørk Karlsen

4 Rallarviser

**arrangert
for
mannskor**

Opus 42. nr. 12

Fast

T₂ 8

1. Blandt de svarta fjellan upp i hö-ga nord, hö-ga
 2. Inn i fjellet knogar jag til var-je dag, var-je
 3. Og når jag et halvt års tid då knogat har, kno-gat
 4. Men når jag så in-gen fle-ra sedlar har, sed-lar

B₂

8

nord hvor de vil-la fos-sar styrta sig mot fjord, sig mot
 dag, feislen klinger mellem dy-na-mit-tens brag, mellem
 har, jag med seddel-bo-ka full til by-en drar, by-en
 har, jag med klokker, byksor, vest til "onkel" drar, on-ke

B₂

8

fjord, sjungar jag min rallar-trall mens feislen hamrar bergets
 brag og jag svingar stenen rundt med långa stenger og med
 drar. Tu-sen jävlar, gu-la, blå, hur jäkligt trevligt jag står
 drar, og når der fins in-gen grunkar mer på her-rans grønna

B₂

8

Lag, og mitt navn er Pel-le Karlson Tordenbrag, Torden-brag.
 spett, og hver kvell i brakka tar jag tjuge ett, tjuge ett.
 i, (av) flikkor har jag två på fang, om halsen ti, halsen ti.
 jord, luffar jag på fo-ten hem til hø-ga nord, høga nord.

B₂

*) Melodioriginal : siun-gar

Vossebanevisen +)

2

Friskt

T₂ f 1. Akk, hør, I selskaps brødre, vi stemmer opp en sang

B₂

om ba-nen her fra Ber-gen hen opp til Vosse-vang.

Roligere

mf Der trel-let har så mang en slav', og man-gen der har

fått sin grav i fjor-dens kolde bøl-ger før

no-gen visst' der-av.

Solist eller tenorgruppe

T 2. Og dette stolte ver-ket som vi har fått i stand,

det er et minnes-mer-ke for hver u-lykket mann.

+) Ønsket antall vers synges i vekslning mellom kor- og solovers.

Ja, denne kjempebane, som er et mesterverk,
 har mangen mann bortranet, mens de var ung' og sterk',
 Mangt klagesukk og sorgfull røst
 har trengt sig frem fra kvinners bryst,
 og børn i store antall blev uten far og trøst.

Ti blandt de høye fjell hvor banen snor sig frem
 i skjæring og tunneler har døden herjet slem.
 Der brektes av båd' arm og ben,
 og ofte knustes ledd og lem,
 og mangen må som krøpling sin fremtid slite hen.

Og siden blir vi glemte, vi mangler hjelp og stød,
 og ingen oss mer kjenner, når vi er stedt i nød.
 Og fattighuset er det sted
 hvor vi får ete nådebrød
 som lønn for slit og møye og kroppens verk og brudd.

Vår stilling er en trelldom, og hvem vil lindre den?
 Man binder våre hender, så vi kan ingenting.
 Fra stemmerett og landets ting
 vi lukkes ut' og sendes hen
 å brukes som et redskap i kapitalens hånd.

De store ublu lønner og pensioner til,
 som prest og embedsmannen mottager hvis de vil,
 de uteblir fra arbeidsmann
 som sprenger fjell og kløver sten
 helt ifra ungdomsår'ne til døden feller dem.

I selve stortings-salen der tales fritt og høyt
 om alle landets plager der presser by og bygd.
 Men arbeidsmannen han blir glemt,
 til hans forsvar går ingen frem
 og letter litt på byrden, da den er tung og slem.

Befalet vårt på banen var kunstig sammensatt,
 og blandt de kontraktører var mangen slem krabat,
 og der ble brukt båd' kunst og knep,
 og fikk de fatt en riktig rev,
 så blev han straks en formann, når blott han folket drev.

Der stod et hus i Bruvik der oppe i en vik,
 der bodde da en gubbe som var blitt meget rik.
 Men denne gubben var ei stor
 da han kom ut fra far og mor,
 som flisegutt på banen han var i mange år.

Men han blev byggemester og selv sin egen herr';
 hans mine den blev bister imot hvad den var før.
 Ja, da han blev sin egen mann
 og kompis med en stor tyrann,
 da glemte han dessverre sin egne jevne stand.

Hans ånd var rikt begavet utav naturens hånd,
 som mange andre slaver der dog ei kan nå frem,
 og han steg hastig opp et trin
 og kom i overklassen inn
 og satte siden foten på svake broren sin.

Så ruslet vi litt lenger, til Bolstad-øren opp,
 men denne kontraktøren han var en verre kropp.
 Hans formaninger lød som så:
 Om sommeren De spare må,
 så har De peng' på lager, når vintren faller på.

Vi trengte nok å spare; ti vi behøvde klær;
 men først vi måtte kave for den tyrannen der.
 Og kunde sparing holde stikk
 når daglønnen for oss slog klikk,
 så det blev vel en krone, men sjelden to vi fikk.

Han syntes at vi ødslet, vi spiste kjøtt og flesk;
 men grøt var passe spise, samt brisling, sild og fisk.
 Men selv han gikk så tykk og mett,
 og han forsmådde ingen rett,
 mens slavene han pinte når de var matt' og trett'.

Den vinter en og åtti, den var båd' streng og fæl,
 vi sprengte fjell og blokker, vårt brød var knapt lik' vel,
 og koner måtte betle brød
 av tunnelsluskens overflod.
 De små, de satt i hjemmet og led båd' trang og nød.

Ja uten varme klæder til vern mot frost og vind
sat de små børn i hjemmet med tårer på sitt kinn,
og veden den var sluppet opp,
og med kreditten var det stopp.
På banen opp ved Bolstad er dette foregått.

Men selve gubben Griner, han drev kontrakt på Voss.
Gjør noen sure miner, det er en kostbar spas.
Og mange av oss spurte så:
Hvor får han alle penge fra?
Han kjøpte gods og gårder i Sverges land også.

De som betalte gildet, jo det er du og jeg;
vi sprengte sønder fjellet og kløvet mangelen blei.
For dynamitt blev trekken slem,
for råttan plank blev trekk igjen,
og for en gammel trillebår tre ganger kroner fem.

Her er så mange dårer som tror det er så lett
å arbeide på banen til man blir trett og svett.
Ja mange tror vi skjærer gull
og ere ofte misunnfull
når vi tar oss et ølglass og så en pike huld.

Å trelle i tunnelen, det er slett ikke lett,
men vi fikk god betaling, og enhver fikk sin rett.
Ti kontraktøren han var bra
som ei sin like funnet har
blandt alle kontraktører, som der på banen var.

Men når vi fikk vår lønning den tok en hastig fart;
ti vi fikk mange venner, som pressede oss hardt.
Den gnitne verten kom på stund
så sulten som den glupske hund.
Han sparede oss ikke, når våres lønning kom.

Et nett og renslig losji man av og til seg fikk,
men veggelus og lopper var ingen sjelden skikk.
Og sengen var på rommets gulv
blandt grålus, smuss samt støv og muld.
Beverting, drikk og spise var også mangelfull.

Og store pengesummer de trekte, handelsmenn,
for flesk og smør og stumper, rett dårlig mangelen gang.
Og når vi var i slett humør,
da hvisket en restauratør:
«Kom hit, I raske gutter, en rus det får I her.»

Men skjønt vi levde usselt og allting kjøpte dyrt,
vi klagede dog ikke, vi stemte opp med fryd.
Vi stemte opp en lystig sang
i takt med mineborens klang,
og vennen som vi elsket, den tok vi på vårt fang.

Ja skjønt vi gikk som treller, vårt mod vi tapte ei,
vi tok oss tur til Bergen og levde på galei.
Vi skålede med fulle glass
og hurrede for all den spas
og for de smukke damer der likte vårt kalas.

Når banen den ble gruset, da rullet trenet frem;
og vi begynte å rusle fra Voss og Strileland.
Men vennen hun må stanna kvar
og hvis den lille roper Far,
da kan hun jo fortelle at han på banen var.

Så fløytet lok'motivet og lemnede stasjon,
og grusningssjefen sto der så morsk som en kanon.
det voldte jo ei ham besvær
å være vrang og sur og tvær,
han har vel fått den lærdom blandt kuler og gevær?

Når livets kamp for brødet oss jager landet rundt
og gleden fra oss røver og gjør oss livet tungt,
kan banens herrer leve flott
av alt det gull som de har fått,
som vi har brakt til veie, men som for oss gikk tapt.

Og når vi farvel tager fra hammer, spett og bor
og dertil må forlate den tunge trillebår,
og banen er komplett i stand
for tysken og for engelskmann,
da kan vi gå til Bloksberg, vi får ei takk en gang.

Ja når den er blitt ferdig og reisen den er trygg,
da er vi ikke verdig til denne by og bygd.
Vår hjemstavnsrett den ligner godt
den samme rett som fugler fått —
akk kunde vi blott leve opp i den blåe luft!

Når engelskmannen kommer til Norges land her opp,
da er her sol og sommer, men sne på fjellets topp,
og allting er så livlig her.
Naturen har han også kjær,
og allting fås for penger, og han er miljonær.

Nu vil jeg tanken vende fra Bergen og fra Voss,
og den vil jeg nu sende opp til det skjønn Os.
Der legges nu en banestump
på ny manér og praktisk kunst;
ti kontraktøren lærte metoden jo omsonst —?

Ti landets høye storting bevilger stipendie,
men den som er blitt fattig, han mangler jo geni —?
Men er man rik da har man gunst,
og det er da jo ingen kunst
å blive tusenkunstner i vitenskapens tjenst.

Men allting ligger rolig, til vi tar saken fatt
med feislen og med boret og slår et hull med fart.
Og allting går jo nokså lett,
men arbeidslønnen er så slett,
ti prisen på hver meter, den er jo altfor nett.

Min vise den er enkel, ti den er lang og dum;
den kan nok være simpel, men dikte du den om.
I visen jeg berettet har
hvorledes det på banen var
og hvordan kontraktørene gull med kniven skar.

Om noen ønsker vite hvem visen diktet har,
mitt navn jeg under skriver, det er vel like bra?
Jeg treffes både her og der,
og midt i proletarens hær.
Til fremskritt og til frihet jeg mane vil enhver.

5 Flytende

Bergensbanevisen

T₂ 8 1. Blandt vil-les-te fjel-le i ø-deste trakt en

B₂

8 ba-ne fra Ber-gen vi fer-dig har lagt, på

8 skinne-ne rul-ler det las-te-de tog hvor

ul-ven i fjor-å-ret jeg.

Fra Vestland til Østland et ferdselens bånd
er knyttet av rallarens kraftige hånd.
Men lønnen var liten som staten oss gav,
ja ofte en kranseløs grav.

Her reistes et verk i den evige sne
som fremtidens slekter med stolthet kan se.
Her trossedes farer med skjemt og med sang
til feiselens lystige klang.

I Grotrust barakke ved høyfjellets topp
jeg stemmer min harpe i kveldstunden opp
og synger om banen som ferdig vi fikk
tross snestormens jevne musikk.

Jeg sitter og lytter til uværets gru,
det er som om ruten vil springe i tu.
Men rallarens liv er med stormene vant,
han har det litt verre iblandt.

Det knaker i brakken som løftes den vil,
skjønt boltene binder i fjellet den til.
Men brakka den står der i dag som igår,
som rallaren år etter år.

Jeg minnes i vår da på fjellet vi kom:
Provianten var oppbrukt og kassen var tom.
Vi oppsøkte sjefen og spurte om knog
og straks han i arbeid oss tog.

Vi ganger til knoget, tunnelen den står
som da vi forlot den det forrige år.
I sjakten vi skråmer i bunn og i tak
og snart lyder salvenes brak.

I storm som i stille vi hugger på rad,
og uken den ganger så munter og glad
Når savnet av flickor gjør rallaren stur,
så drar han til byen en tur.

Vi driver tunnelen med gladeste sang
og skuddene smeller den sommer så lang.
Her er ei forandring; ti livet oss bød
en kamp for det daglige brød.

Vår mat den er kraftig, men simpel for dem
som dovner sitt liv i det gullfylte hjem,
men smake den gjør, ti vår kokke hun er
lik snusen vi alle har kjær.

Nu har jeg besjunget en rallares ferd.
Ei prest er han blevet, ei heller en lærd,
men midt i vårt samfund med heder han står,
en heder som mengden ei når.

Nu kjører man stolt på arbeidernes verk,
for flotte kupéer en jernhest så sterk;
men midt i begeistringens glimmer og prakt
man glemmer hvem banen har lagt.

Og når den skal åpnes til krig og til fred
med herlige fester, ja kongen er med,
hvem tenker på ham som på anlegget gav
sin ungdom, sitt liv — for en grav.

Nu vil jeg avslutte min vise i hast
mens plogen ved Finse i sne sitter fast.
Når linjen er åpen jeg byder farvel
til Noriges værharde fjell.

Hvis noen vil vita hvem sjungaren er,
så er det en kompis av rallarne her.
I fjell og tunneler jeg arbeidet har,
men sist jeg på grusningen var.

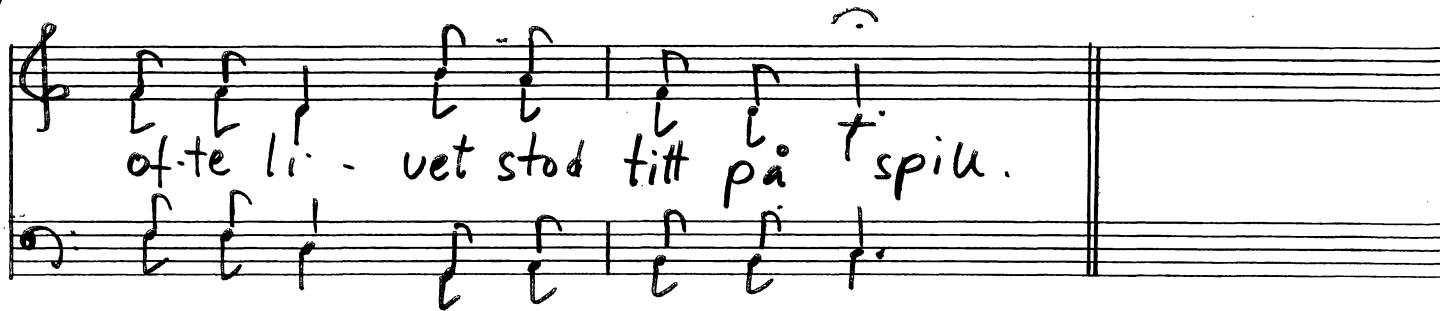
Vise fra Roa-Gulsvikbanen

Lett

1. En liten vi-se vil jeg fremfø-re kom glade gutter og

lytter til: om Bergensba-nen, de mange mi-le, -

tøff tut tøff tut tøff, tut så

Det blir en bane, vil I erfare,
som strekker over det halve land:
Fra Vossevangen og Gravehalsen
og ned til Krøderens blanke vann.

På høye fjellet går nu maskinen,
og «rota-plogen» den følger med.
I sneens masser den frem seg presser,
til Bergens by drager toget ned.

Nu kan hver halling på toget kjøre,
nu bliver veien ham ikke lang,
til Gulsvik banen i hast ham føre
igjennom dalen så tung og trang.

Og båten farer på Krøderfjorden,
her Bergensbanen ei lenger går,
ti fjellets makt, det må først nedbrytes,
det bliver kanskje til neste år.

Langs høye fjellet, hvor linjen fører,
man hører feiselens jevne slag,
og dynamitten med stort rabalder
i fjellet lyder med voldsomt brag.

Mot Haverstuen, det mørke rike,
hvor skuddet braker med voldsomt smell,
vil Bergensbanen seg veien bryte
tre kilometer i hin tunnel.

Med gjennombruddet er alt klareret
fra Krøderfjorden til Brekkeskog.
Det store fjell bliver prepareret
når toget gjennom tunnelen drog.

I Brekkeskogen sig linjen slynger
mot Soknedalen den mørke kveld,
i fjell og myrer den nu passerer.
Ved Langevann er det ny tunnel.

Hver tralle sten, hvert et slag i fjellet
det viser arbeidets stolte makt.
Selv ned ved Juvet du hører smellet,
— for våre føtter blir fjellet lagt.

I Soknedålen skal linjen føres,
mot Sokna kirke skal banen gå.
I sandet skjæring, hvor vaggen kjøres,
skal Bergensbanen sin rute få.

Men oppsynsmannen, den gamle herre,
i graven nu har sitt siste bo.
Han fikk ei skue sitt arbeidsvirke.
Så hvil i fred, «gamle gubben Mo».

Ved Hønefoss bliver banen dyster,
den store skjæring vil rase ner.
Og Begnabroen til millioner,
det blir det minste, ja kanskje fler.

Men over Hadelands store sletter
skal Bergensbanen snart tage tørt.
Forbi ved Randsfjord og snart deretter
til Roa farer den som en ørn.

Og hermed ender jeg denne vise
om Bergensbanen for denne gang.
Men vil I gjerne dens dikter prise,
så prøv å synge min jernveisang.

